

A genfi Rousseau-Intézet folyó évi aug. 2—14-ig tartó szünidei tanfolyamán a következő előadások lesznek: Claparède: A munkaiskola pszichológiája. Az intelligencia. Az akarat. Az értelmességi próbák (tesztek). Mme Antipoff: A gyermek pszichológiai vizsgálata. Bovet: A hazugság a gyermek életében. Az amerikai nevelés. A nemzetközi szellem és a történelem tanítása. Pályaválasztási tájékoztatás. Piaget: A gyermek gondolkodása. A gyermek első éve. Milles Audemars et Lafendel: A Rousseau-Intézet óvodája (la Maison des Petits), magyarázatok és látogatás. Ferrière: Az új iskolák. De Sausurre: Kényszerképzetek és lélekelemzés. Millé Butts: A nemzetközi nevelésügyi iroda és jövője. Secheyay: A nyelvtanulás és az elméművelés. Walther: Az ipari munka tudományos szervezése. Dottrens: Az elemi oktatás Genfben. Hochstaetter: A statisztika alkalmazása a pszichológiában: a kölcsönös vonatkozások. — Az előadások gyakorlati foglalkozásokkal, megbeszélésekkel és iskolák látogatásával kapcsolódnak s naponként délelőtt 9—12-ig és néha délután tartanak. A szabad délutánokon közös séták és nemzetközi intézmények látogatása. Beiratkozás júl. 20-ig. Részvételi díj 50 svájci frank. K. E.

MAGYAR PAEDAGOGIAI TÁRSASÁG.

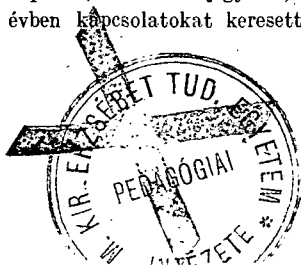
Társaságunk 1926 március 20-án tartotta meg XXXIV. nagygyűlését a következő tárgysorozattal:

1. *Kornis Gyula* elnöki megnyitót mondott ezzel a címmel: *Az első magyar egyetemes tanügyi kongresszus (1848)*. (L. a 65—81. lapon.)

2. *Gyulai Agost* titkár felolvasta a Társaságnak 1925. évi működéséről szóló alábbi jelentését:

Tisztelt Nagygyűlés!

Huszonkettedszer állok itt, hogy — mint a Magyar Paedagogiai Társaság mindenkori ünnepies évfordulói alkalmával — visszapillantask ezúttal ismét egy év munkájára, mely Társaságunkban 1925-ben szerény anyagi erőinkhez képest, de erős akaratunk szerint lefolyt: első ízben régi szeretett elnökünk, Fináczy Ernő közvetlen irányítása nélkül, első ízben új megszerett elnökünk, Kornis Gyula vezérsége alatt. S jól esik megállapítanom előljáró beszédül, hogy Társaságunk régi hű vezérünk munkás szellemében, öneki nagy örömeire és elégtételül, új elnökünk irányítása mellett — úgy, mint azt egy évvel ezelőtt e helyről jeleztem volt — sokszorosan megfeszítve erejét, ernyedetlenül hű maradt hagyományaihoz s hivatása magaslatán állott ez évben is, sőt néhány biztos lépést tett előre a régi jó időkhöz való visszatérés útján, legalább is folyóiratunk fejlődésében, haladásában s főleg terjedelmének növekedésében. És midőn ezt megállapítom, midőn följegyzem, hogy Társaságunk új elnöke útján az elmúlt évben kapcsolatokat keresett és talált a

szellemi és főleg a pedagógiai élet egyéb, Társaságunkon kívüli becses jelenségeivel: a készülőfélben lévő III. Egyetemes Tanügyi Kongresszussal, melynek éppen a mi elnökünk a feje; a Nevelésügyi Társaságok Edinburghi Világkongresszusával, melyen Társaságunk képviselője is jelen volt Kundt Ernő, a közgazdasági kar előadója személyében; a Magyar Tudományos Társulatok Szövetségével; az Országos Középiskolai Tanáregyesületnek a tanárság s a pedagógiai szellem megbecsülésére vonatkozó törekvéseivel; — midőn mindezt megállapítom, meg vagyok győződve róla, hogy régi jó ügyvivő elnökünk, most tiszteleti elnökünk, Fináczy Ernő, ki mindig hűségesen velünk volt üléseinken és egyéb megbeszéléseinken, bizonyára örömét lelte abban az egyelőre óvatosan meginduló, de mégis biztos haladásban, melynek Társaságunk elmúlt évi életében szemtanúja lehetett. Lelje is örömét ez intézményben, Társaságunkban, melynek első virágzása az ő nevéhez fűződik, s érjen meg sok évet a második virágzásból, mely felé új elnökünk alatt biztos lépésekkel haladunk.

E reális, habár száraz műfaj, a titkári jelentések művelésének oly számos éve, az efajta jelentések hosszú sorozata után ezúttal sem kívánok hosszaz előadás során visszaélni a tisztelt Nagygyűlés s a tisztelt közönség türelmével. Csupán az ilyenmű jelentések szoros keretei között maradvá vázolólag lehetőleg röviden Társaságunk múlt évi életének és munkásságának főbb mozzanatait. Szólok folyóiratunkról, felolvasó üléseinkről, Társaságunknak új tagokkal való gyarapodásáról és az év folyamán körünkől örökre eltávozott tagtársainkról. Ezekben merül ki minden csöndben, becsületesen dolgozó tudományos társulatnak élete, s elég is, ha ezekről úgy számolhat be a társaság szellemi sáfárja, hogy: egy lépést sem hátra, csupán előre. Tudományos társaságok életében nincsenek, nem igen lehetnek, de ne is legyenek szenzációk, ezekre nincs szükség. Szükség csak intenzív munkára van a kultúra érdekében. Erre azonban nehéz viszonyok között is mindenképen törekednünk kell.

Mit tudtunk tenni e tekintetben?

Kiadványaink számszerint nem gyarapodtak ugyan az elmúlt évben. Egyelőre csak egy kiadványunk volt: folyóiratunk, a Magyar Paedagogia, az is csak két félévi füzetben. E két füzet azonban mégis biztos haladás volt kiadványaink terén, mert az előző, 1924. év 6 ívnyi terjedelmével szemben 1925-ben már 10 ívet adhattunk, ami majdnem 100%-os gyarapodást jelent. Amellett felolvasó üléseink intézménye sem csorbult meg, hanem kibővült egy ritkábban alkalmazott formának: sorozatos előadásoknak, részint a Társaság saját, egy központi gondolat köré csoportosuló előadássorozatának, részint az Országos Középiskolai Tanáregyesület egy kis előadássorozatának bekapcsolásával. Ezúton iparkodtunk a pedagógiai tudomány iránti érdeklődést fölkelteni, ébren tartani s állandósítani hallgatóközönségünkben.

Az elmúlt társasági évben 11 ülést tartottunk, 1 évi közgyűlést, a XXXIII. nagygyűlést a Társaság fennállása óta, 2 elnökségi és 8 felolvasó ülést. Ez üléseken 3 elnöki megnyitó és 11 felolvasás szerepelt, köztük 2 székfoglaló előadás: két-két előadás Kornis Gyulától és Jancsó Benedektől, egyegy Mosdóssy Imrétől, Kispartai Jánostól, Tóth Tihamértől, Pechány Adolftól,

Kundt Ernőtől, Berkes Józseftől és Barabás Endrétől. Felolvasásainknak csak egy része volt önálló, külön témáról szóló: az erkölcsi nevelésről, Társaságunk tudományos feladatairól, a piaristák törekvéseiről a reális irányú oktatás terén a Ratio Educationis előtt, a szexuális pedagógia problémáiról, az 1825. évi országgyűlés közoktatásügyi vonatkozásairól, a Nevelésügyi Társaságok Szövetségének edinburghi világkongresszusáról; a többi felolvasás két csoportban két közös téma köré sorakozott. Az egyik téma köré csoportosuló előadások elvesztett országrészeink, Erdély, a Felvidék és a Délvidék iskolaügyére, az elcsatolt területeken élő magyar kisebbségek kulturájának sorsára vonatkoztak, miknek kiegészítésekül fog szolgálni még egy felolvasás Nyugat-Magyarország iskolaügyéről; a másik témát Társaságunk égisze alatt az Orsz. Középiskolai Tanáregyesület tagjai, egyben Társaságunknak is tagjai, tették előadássorozatuk tárgyává, mikor egy igen népes felolvasó ülésen, ünnepélyesebb formák közt, előkelő közönség jelenlétében elnökünk megnyitója után Madai Gyula, Vasadi Balogh György és Gaal Mózes tagtársaink szóltak különböző szempontok szerint a magyar tanárság kulturmunkájának jelentőségéről.

Uléseinket az elmúlt esztendőben mindenkor változatlanul sokan látogatták, bizonyoságául annak, hogy sikerült megtartanunk előadásaink változatos tárgyaival s főleg sorozataink érdekes, mindnyájunk szívébe markoló témáival a tudányszakunk iránt érdeklődők eddigi állandó figyelmét.

Folyóiratunk 1925-ben harmadik éven át jelent meg saját kiadásunkban, a Királyi Magyar Egyetemi Nyomda sajtóján, mint említettem, megnövekedve tíz ív erejéig. Öröm ez nekünk, nagy öröm, s hálás lehet Társaságunk elnökünknek, Kornis Gyulának lelkes buzgósága iránt, mellyel a majdnem kétszeres terjedelemre való gyarapodáshoz szükséges anyagi eszközöket előteremténi sikerült. S bár búsán vágyó szemmel nézünk azokra az évekre, mikor a Magyar Paedagogia ötször ekkora ívszámban, 50 íven jelent meg, reményünk nem csügged, lesz még jobb világ is, s egyelőre ebben a 160 lapnyi terjedelemben — bizony csak vékony kötetecskében — törekedtünk megtenni kötelességünket, összefoglalva sok mindent, ami a pedagógiai élet területén egy éven át fölmerült.

Ez is hogy lehetővé vált, főleg a vallás- és közoktatásügyi kormány anyagi áldozatkészségének köszönhető, melyről illik hálásan megemlékezni. Folyóiratunk kötelességteljesítő munkáját nem kevésbé mozdította elő elnökünk irányító munkássága s alkotó energiája, továbbá munkatársaink jeles sora, nem az anyagi jutalomszámba alig menő csekély írói tiszteletdíjért, hanem inkább lelkesedésből és tudányszeretetből dolgozó 24 férfiúnak önzetlen gárdája.

Ennek eredménye az, hogy a Magyar Paedagogia XXXIV. évfolyamának a végeredményben mégis szűkös terjedelemhez képest elég gazdag és változatos tartalmát a következő dolgozatok teszik: 7 nagyobb tanulmány, 15 hazai és 11 külföldi könyvismertetés, továbbá a pedagógiai tárgykörből való összes új magyar könyvek és füzetek, összesen 32 mű rövid jellemzésekben való regisztrálása; azonkívül 3 külön szemleclikk: egy-egy a német iskolaügy

szervezetéről, az ötévfolyamú tanítóképző új tantervéről és az új népiskolai tantervről, 3 kisebb közlemény, 13 vegyes cikk s a Társaságnak 9 hivatalos közleménye.

Elmult évi egyesületi életünk eseményeinek regisztrálásához tartozik megemlítenem a Társaság kebelében végbement személyi változásokat is.

Társaságunk mult évi XXXIII. nagygyűlésén a Fináczy Ernő visszavonulásával megüresedett elnöki széket szavazás útján Kornis Gyula rendes tagtársunkkal töltvén be, egyúttal lelkesedéssel megválasztotta a három megüresedett tagsági helyre a Társaság rendes tagjai sorába a következőket:

a) *Walther Béla* tankerületi kir. főigazgatót, a magyar középiskolának régi, hű munkását, az erdélyi magyar középiskolák ügyeinek a multban szakavatott irányítóját, jelenleg a vallás- és közoktatásügyi minisztériumnak pedagógiai szakkérdésekben nagy tekintélynek örvendő referensét s az idevágó irodalom szorgalmas művelőjét.

b) *Dr. Frank Antalt*, az áll. polgáriskolai tanárképző főiskolán az elméleti pedagógia tanárát s a polgáriskolai tanárjelöltek gyakorlati kiképzésének pedagógiai vezetőjét, az ifjúság lelkes barátját és nevelőjét, pedagógiai szakírót, a Néptanítók Lapjának s a Magyar Paedagogiának munkatársát, több pedagógiai tárgyú értekezés és tanulmány s *A lelki megújulás* című nagyobb neveléstudományi mű szerzőjét.

c) *Dr. Kenyeres Elemér* óvónőkészítő-intézeti tanárt, a Kisdnednevelés című pedagógiai szaklap szerkesztőjét, a gyermeklélektan szorgalmas bűvarát és művelőjét, a Néptanítók Lapjának buzgó munkatársát, kiváló tanárt és számos pedagógiai tanulmány szerzőjét.

Társaságunk ezúttal hivatalosan, de egyben teljes szívességgel üdvözli választottjait rendes tagsági minőségükben, tisztelettel meghívja őket belső munkatársaik sorába s kéri, ne növeljék — sajnos — elég nagy sorát székfoglalójukat mindeddig meg nem tartott rendes tagtársainknak, hanem szíveskedjenek felolvasó asztalunknál megjelenni s folyóiratunk hasábjait dolgozataikkal mentől gyakrabban fölkeresni.

Fájdalom, Társaságunk személyi gyarapodását az elmult társasági évben ugyanazzal a számmal ellensúlyozták veszteségeink, amellyel soraink a társasági év elején megnövekedtek. Három rendes tagtársunkat veszítettük el 1925-ben, mindháromban egy-egy kiváló pedagógust, a magyar tanügyi életben egykor súlyos egyéniséget, Társaságunk díszzeit.

Elhunyt rendes tagtársaink közül *Márki Sándor*, a kolozsvári, majd Csonka-Magyarországra menekült szegedi egyetemen a történettudományok országos hírű tudós tanára, jeles és szorgalmas történetíró, számos tanárgenerációnak a történelmi tudásra és érzékre s ebből fakadó honfői erényekre nevelő mestere, tisztaszemű látója a történelmi korszakokban följejlődő magyar kultúrának, ki egyben a történetírás elméletével és a történettudás didaktikájával is behatóan foglalkozván, méltóan tartozott a Magyar Paedagógiai Társaság alapító tagjainak s a Társaság alapításától, 1892-től kezdve rendes tagjainak is sorába. Régebben szívesen kereste föl dolgozatai-

val folyóiratunk hasábjait, s mi, nálánál ifjabb nemzedék, nem győztük tisztelni és csodálni a hetedik évtizedet is jóval meghaladott férfúnak és tudós-nak haláláig kifogyhatatlan enegiját a tanításban s a tudomány művelésben, mellyel fényt derített minden tudós egyesületre, melyhez tartozott, így a mienkre is.

Nem kisebb veszteséget jelentett nekünk a közelünkben s a fővárosi élet zajából a „Beatus ille“ gondolata alapján végleg vidékre visszavonult egykori tüzeslelkű tagtársunknak, néhány éven át a főiskolai oktatás köréből való alelnökünknek, a mindnyájunktól szeretett *Hegedüs Istvánnak* elhúnyta. Mint Márki Sándornak kor- és kartársa, egykor a kolozsvári, majd a budapesti egyetemnek lelkes klasszikus-filológus tanára s főleg a magyarországi renaissance és humanizmus korának költői lelkületű bűvara, kiváló érdemeket szerzett a kulturális és pedagógiai vonatkozású irodalom terén is s így Társaságunk érdeme szerint választotta meg őt már 1895-ben rendes tagjai sorába. Lángoló lélekkel volt évtizedeken át a magyar tanári nemzedékek nevelője a nemesnek, a szépnek, jónak és igaznak kultuszában, s mint ilyennek a magyar pedagógiai életben emléke élni fog. Társaságunkban pedig őrizni fogja emlékét egy szép könyv, Apácai Csere János pedagógiai dolgozatainak teljes gyűjteménye, mely mint Hegedüs István voltaképeni társaságunkbeli székfoglalója, Társaságunk egyik legrégebb kiadványa, az ő tolla alól került ki. Hegedüs István, a lelkes magyar tanár e könyvben nemcsak nagy kolozsvári pedagógus elődjének, hanem önmagának és Társaságunkhoz való hozzátartozásának is örök emléket állított.

Elhúnyt végül rendes tagjaink sorából a tőlünk, immár nem is fiatal, hanem jócskán öregedő tanároktól egykor annyira tisztelt és szeretett *Wagner Alajos* tankerületi kir. főigazgató, a mintagimnázium volt jeles tanára, később a budapesti V. ker. főgimnázium igazgatója, egyike a tanári rend azon tagjainak, kik a XIX. század utolsó évtizedeiben törekvéseikkel és példájukkal, tudásukkal és munkájukkal, az iskoláért való lelkesedésükkel és fáradhatatlanságukkal, jóságukkal és emberszeretetükkel, szóval egész nemes egyéniségükkel tekintélyt és tiszteletet szereztek, kik utódaiknak, az ifjabb tanári generációnak képzésével a magyar középiskolára ezen nemes egyéniségük bélyegét rányomták s kik sokáig követendő mintájául fognak szolgálni a kiváló magyar tanárnak. A Magyar Paedagogiai Társaság, melynek nevében itt az ő emlékétől búcsúzom, már alapításakor, 35 esztendővel ezelőtt méltán választotta rendes tagjai sorába az akkor már érdemes, tanügyi kérdésekkel szorgalmasan foglalkozó férfit, tudós dolgozatos és jó tankönyvek szerzőjét, derék tanárnemzedékek nevelőjét s mint ilyennek fogja nevét évkönyveiben tisztelettel följegyezni.

Kegyelettel újítom föl ez alkalommal három örökre eltávozott jeles tagtársunknak emlékét, indítványozom a tisztelt Nagygyűlésnek, hogy tisztelő megemlékezésünk jegyzőkönyvünkbe is beiktattassék.

Anyagi ügyeinről nem szólok, ez pénztárosunknak feladata. Enyém csak az a kötelesség, hogy ezúton is nyilvánosan köszönetet mondjak jó-

tevőinknek, kik különböző eszközökkel elősegítették Társaságunkat céljainak elérésében. Köszönetet mondok a folyóiratunknak nyújtott anyagi segítségért Dr. Klebelsberg Kunó gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak, a Magyar Tudományos Akadémia elnökségének és a Székesfőváros Tanácsának; köszönetet mondok ezenkívül a Magyar Tudományos Akadémiának azért is, hogy felolvasó termét és helyiségeit ebben az évben is rendelkezésünkre bocsátotta üléseink megtarthatására. Fogadják jötevőink mindannyian őszinte köszönetünket. Indítványozom, hogy irántuk való hálánk mai ülésünk jegyzőkönyvében följegyeztessék.

Kérem végül a tisztelt Nagygyűlést, szíveskedjék jelentésemet tudomásul venni s indítványaimat elfogadni.

A nagygyűlés tudomásul vette a titkár jelentését és határozattá emelte a benne foglalt indítványokat.

3. *Quint József* pénztáros *Böngérfi János* ellenőrrel egyetértőleg a következő pénztári jelentést terjesztette elő:

A Magyar Paedagogiai Társaság bevétele 1925-ben államsegélyből, tagdíjakból, előfizetésekből és adományokból összesen 42,989.797 K-ra rúgott. Ez az összeg a folyóirat nyomdai költségeire, ülések rendezésére, írói díjakra s a tisztviselők tiszteletdíjára fordított. Az 1926. évben remélhetőleg befolyik államsegélyből és más segélyekből, tagdíjakból, előfizetésekből és adományokból 60,000.000 K, mely a folyóirat nyomdai költségeire, írói díjakra, gyűlések rendezésére s a tisztviselők tiszteletdíjára elegendő fedezetet nyújt.

Kemény Ferenc és *Nagy Zsigmond* számvizsgálók felülvizsgálták a számadásokat és rendben találták. Ennek folytán a közgyűlés megadta a pénztárosnak a felmentvényt s elfogadta az 1926. évi költségelirányzatot.

4. Az elnökség javaslata alapján a Társaság a megüresedett három rendes tagsági helyre egyhangúlag megválasztotta

Huszt Józsefet, a szegedi egyetemen a classica philologia ny. r. tanárát, a klasszikus világ tanítására vonatkozó nagyszámú, kiváló értekezés szerzőjét;

Dékány István egyetemi magántanárt, a budapesti tanárképző-intézeti gyakorló gimnázium tanárát, aki iskolaszervezeti kérdések mellett főképp a földrajz és a történelem didaktikai irodalma terén fejtett ki nagyértékű munkásságot; végül

Lux Gyula áll. polgáriskolai tanárképző főiskolai tanárt, folyóiratunk jeles munkatársát, aki különösen a modern nyelvi oktatásra vonatkozó becses műveivel szerzett pedagógiai irodalmunkban érdemeket.

1926 április 17-én *Friml Aladár* elnöklete alatt tartott felolvasó ülésünkön *Frank Antal* olvasta fel ily című székfoglalóját: *Az önmegismerésre való nevelés.*

Az 1926 május 15-i felolvasó ülésen *Kornis Gyula* elnökölt és *Bardócz Pál* tartotta meg *A népiskolai olvasó- és tankönyvekről* szóló székfoglaló előadását.